

СДЕЛАЛ ДЕЛО, ГУЛЯЙ СМЕЛО

4

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

055 L04_A01

- A** **áвтор, -а m** – autor
англійский, -ая, -ое, -ие – anglický
- Б** **бáбушка, -и ž** – babička
бизнесмén, -а m [нэ, мэ] – byznysmen, podnikatel
блóдо, -а s – jídlo, pokrm, mísa
буфéт, -а m – bufet
- B** **Вéна, -ы ž** – Vídeň
весь – celý
вино, -á s – víno
вку́сный, -ая, -ое, -ые – chutný, dobrý
водá, -ы ž – voda
вопрóс, -а m – otázka
воскресéнье, -ья s – neděle
врач, -á m – lékař, lékařka
врéмя, врémени s – čas
всё врéмя – stále, pořád
- Г** **газéта, -ы ž** – noviny
гимнáзия, -ии ž – gymnázium
гитáра, -ы ž (играть на гитáре) – kytara (hrát na kytaru)
гулять, -яю, -яешь, -яют – procházet se, chodit
- Д** **дéлать, -аю, -аешь, -яют** – dělat
дéло, -а s mn. делá, дел – práce, věc
день, дня m – den
дерéво, -а s mn. дерéвья, дерéвьев – strom
- дéрево, -а s** *jen jedn.* – dřevo
дéти, детéй mn. – děti
- дýмать, -аю, -аешь, -яют** – myslit, přemýšlet
- Е** **ещé –** ještě
- Ж** **журналíст, -а m** – novinář, žurnalista
- З** **задáча, -и ž** – úkol, úloha
знать, -аю, -аешь, -яют – znát, vědět
- И** **игráть, -аю, -аешь, -яют** (и. в футból)
– hrát (hrát fotbal)
- инженéр, -а m** – inženýr, inženýrka
- интерéсно (интересно, что...)** – zajímavé (zajímavé, že/co...)
- интерéсный, -ая, -ое, -ые** – zajímavý
- К** **какóй, -ая, -бе, -ье** – který, jaký
карандаш, -а m – tužka
квартíра, -ы ž – byt
класс, -а s – třída
ключ, -á m – klíč
- комáнда, -ы ž** – družstvo, mužstvo, oddíl
- компьютер, -а m** (рабóтать на компьúтере)
[тэ] – počítač, (pracovat s počítačem/na počítači)
- котóрый, -ая, -ое, -ые** – který
- кушать -аю, -аешь, -яют** – jíst
- Л** **лéкция, -и ž** – přednáška
- М** **мáльчик, -а m** – chlapec

м неджер, -а *m* [m  , n  ] – mana  er, mana  erka
 м сто, -а *s* – m sto
 м локо  , -   *s* – ml  ko
 мор  вский, -ая, -ое, -ие – moravsk  
 московский, -ая, -ое, -ие – moskevsk  
 мыло, -а *  * – mydlo
H нач  ло, -а *s* (н. нед  ли) – za  tek (za  tek t  dne)
 нед  ля, -и *  * – t  den
 нем  цкий, -ая, -ое, -ие – n  meck  
 но – ale
O об  дѣять, -аю, -а  шь, -а  ют – ob  d  vat
 опыт, -а *m* – zku  senost
 отв  тить, -чу, -тишь, -тят – odpov  d  et
 отвечать, -аю, -а  шь, -а  ют – odpov  dat
 отдыхать, -аю, -а  шь, -а  ют – odpo  chivat
 отложить, -ж  у, -жишь, -жат – odlo  zit
 о  fis, -а *m* (в о  fise) – kancel  r (v kancel  ri)
P п  спорт, -а *m mn.* паспорт  , -б   – pas (cestovni)
 письмо  , -   *s* – dopis
 плох   – špatn  
 повторить, -р  o, -р  ish  , -р  t   – zopakovat
 повторять, -  ю, -а  шь, -а  ют – opakovat
 пок   – zat  m zde
 помогать, -аю, -а  шь, -а  ют – pom  hat
 понимать, -аю, -а  шь, -а  ют – ch  pat, rozum  t
 по  le ког  , чег   (п. об  да) – po kom, c  em (po ob  d  )
 по  ма, -ы *  * – poema
 правило   – spr  vn  
 программа, -ы *  * – program

Зап  мните!

Сдѣлал дѣло, гулій смѣло!
 У нас б  очень много   дел.
 Как  е дел   он   реш  ают?
 Я вас не поним  ю.
 К  акие у вас пл  ны?
 Л  кцию чит  ает проф  ессор из Америки.

проф  ессор, -а *m* – profesor, profesorka
 прочит  ть, -аю, -а  шь, -а  ют – p  re  st
 пятница, -ы *  * – p  atek
P раб  ta, -ы *  * (на раб  te) – pr  ce (v pr  ci)
 раб  t  at  , -аю, -а  t  , -а  t   – pracovat
 рестор  n  , -а *m* – restaurace
 реш  t  , -аю, -а  sh  , -а  t   – rozhodovat se, r  esit
 родители, -ей *mn.* – rodi  e
C сего  ня [vo] – dnes
 сейч  c – ted  , nyn  
 секретарь, -р  y *m* – sekret  r, sekret  rka, jednatel, jednatelka
 ск  zka, -и *  * – poh  dka
 сл  жный, -ая, -ое, -ые – slo  zit  y
 стол, -   *m* – st  l
T т  рудный, -ая, -ое, -ые – t  ezk  y, n  rochn  y
V улыбка, -и *  * – u  sm  v
 университет, -а *m* – univerzita
 урок, -а *m* – vyu  covac   hodina, ukol, lekce (v u  ebnici)
 утро, -   *s* – r  ano
 уч  bник, -а *m* – u  ebnice
 ученик, -   *m* – ž  ak, škol  k
 ученица, -ы *  * – ž  akyn  , škola  ka
 уч  t  , u  chi, u  chiшь, u  chat (у. р  ussk  j jazyk)
 – u  cit, u  cit se (u  cit/u  cit se rusk  j jazyk)
Ч чеход  an, -а *m* – kufr
Э электронный, -ая, -ое, -ые (электронное письмо  ) – elektronick   (elektronick   dopis, e-mail)
Я язык, -   *m* – jazyk (anat. i n  stroj komunikace)

Zapamatujte si!

Nejd  iv pr  ce, potom z  bava.
 M  ame velmi mnoho pr  ce.
 Co vyřizuj  ?/Co r  es  ?
 Nerozum  m v  am.
 Jak   mate program?/Co mate v pl  nu?
 P  edn  s   profesor z Ameriky.

Часть Б

Сего  ня понед  льник

Poslechn  te si text na nah  ravce, pot  e si ho p  re  ct  te:

056 L04_A02

Сего  ня понед  льник, нач  ло новой нед  li. Все в школе йли на работе. Ученики городской школы чит  ают в кл  asce Пушкина и повторяют грамматику, а студенты нашего университета отвечают на сл  жные вопросы американского проф  ессора. Инженеры, м  неджеры и секретар  и сего  ня в о  fise. Он   реш  ают проблемы, чит  ают новые электронные письма и отвечают на них. Врачи в поликлинике помогают пациентам, д  лают операции. К  аждый из нас знает, что этот день б  очень т  рудный. У нас много   дел, которые мы не можем отложить до пятницы.

Вот семья Поповых: п  pa В  ktor, м  ma L  ena, д  ochka A  nna и syn I  v  n. My s b  ami их уж   хорошо   зна  m. Интересно, что он   сего  ня д  лают и как  е дел   он   реш  ают.

В  ktor работает м  неджером в нем  цкой ф  irme. Он хорошо   знает нем  цкий язык и умеет работать на компьютере. Он сего  ня в о  fise. И вот первая проблема. У него новое электронное письмо  , но он   написано на ч  esk  m jazyk  . В  ktor не понимает его. Хорошо, что у него есть ассистент, который знает этот язык и прочитает письмо   ч  esk  m jazyk  .

M  ma L  ena – главный врач городской поликлиники. У не   больш  й опыт работы, и все пациенты рады, что у них в г  orode есть такой специалист. On   т  же на работе. У L  eny сего  ня две операции, а еще один молодой челов  k потер  l sознание¹. L  ena всем пом  жет, это же е   раб  ta. Сего  ня у не   б  удет т  рудный день.

D  ochka A  nna – ученица московской гимназии. On   сего  ня в школе, и сейч  c у не   первый урок. Вот молодой учитель. Вы зна  ete, как его зов  t? Это же E  r  p, наш старый знакомый! Он учит тут r  ussk  j literaturu. Весь класс сейч  c чит  ает по  mo  u Aleks  ndra P  ushkina „Ruslan i Lyudmila“. E  r  p рад, что наши ученики хорошо   знают этого автора.

Sын I  v  n – студент городского университета. Sk  oro он ст  net журналистом, b  ude p  is  t в gaz  tah o politike i kultu  re. Сейч  c у него л  ekcia. L  ekciu чит  ает проф  esson из Am  eriki. Хорошо, что I  v  n знает anglijsk  j jazyk и понимает k  ждое ego slovo. В кон  e л  ekcii studenty otv  caют na voprosy i res  a  t slo  jnou zad  cu.

Ну и день сегодня у Поповых! Оні решіли все делá, problémy и задáchi. Вíktor написál письмо чéшкому бизнесмéну, Лéна сдéлала оперáции и помоглá молодómu чéловéку, Áнна повторýla граммáтику и прочитáла поýму, а Ивáн отвéтил на все вопрóсы профéссора. А какóй у вас был день? Что вы дéлали? Где вы бýли? Какé делá и problémy вы решáli?

Výklad:

- Pamatujte si předložkovou vazbu **на** рабóte, která se liší od češtiny – v práci.
- Převzatá slova z druhých jazyků jsou v ruštině velmi častá. Na pravopis složitějších přejatých slov budete vždy upozorněni. Všimněte si slov **бизнесмén** a **мéнеджер**, u kterých se slabiky [иэс, мэн, мэ, иэд] čtou **tvrdé!** U přejatých slov **поликлíника**, **политика** a **грамматика** apod. se ale na rozdíl od češtiny slabiky [ни, ти] čtou **měkce!**
- Mějte na paměti, že pojem **студéント** – **студéнтка** se v Rusku používá pouze pro posluchače a posluhačky vysokých škol. Na základních a středních školách slouží výrazy **ученík** – **ученица**.
- Slovo **врач** (2. p. **врачá**) má v ruštině pouze tvar mužského rodu. Označuje ale jak mužskou, tak i ženskou profesi:

Лéна – врач.	×	Lena je lékařka.
Вíktor – врач.	×	Víktor je lékař.

Takových profesí je v ruštině více: мéнеджер, психólog, téхник, администратор, программист, косметólog aj.

- Сдѣлал дѣло, гуляй смѣло** má v ruštině podobný význam jako české přísloví **Неjdřív práce – потom zábava**. Slovo **дѣло** je v ruštině velmi frekventované. Toto slovo znáte už z otázky **Как делá?** Velmi často se s ním můžete setkat ve spojeních **решать делá** (vyřizovat práci, záležitosti) nebo **у нас много дел** (máme hodně práce).

1. Vyprávějte o rodině Popových. Co kdo dělá? Jaké má kdo povolání?

2. Odpovídejte na otázky:

- Какý сегодня день?
- Что дéлают ученикý?
- Что дéлают мénedžеры и инженéry?
- Где сегодня студénty?
- Комý помогают врачý?
- Кем рабótaet Вíktor?
- Какáя у него probléma?
- Как зовут маму Áнны?
- Кем рабótaet мама?
- Где сегодня Áнна?
- Кто Егóр?
- Что читáют учениký?
- Как зовут сýна Лény и Вíktora?
- Кем он скóro стáнет?
- Какý языk не знаёт Вíktor?
- Какý языk знаest Ивáн?
- Комý написál Вíktor письмо?
- Что повторýla Áнna?
- У вас был тóже трудный день сегодня?

Skloňování podstatných jmen rodu střednho zakončených na -о в jednotném čísle

Pamatujte, že ruské podstatné jméno **кино** je v ruštině **nesklonné!**

1. слово	2. слóва	3. слóву	4. слóво	6. о слóбе	7. слóвом
-------------	-------------	-------------	-------------	---------------	--------------

3. Následující slova vyskloňujte podle uvedeného vzoru:

léto, яблоко, дéтство, блиðo, дéрево, винó, молокó

4. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

- K + 3. p. (письмо, слово, място, окно, дерево)
- Без + 2. p. (яблоко, мýло, окно, място, молокó)
- В + 6. p. (молокó, дéтство, письмо, слово, мáсло)
- C + 7. p. (письмо, мýло, лицó, блиðo, яблоко)
- Из + 2. p. (мáсло, молокó, дерево, винó, окно)
- O + 6. p. (дерево, блиðo, лéto, письмо, дéтство).

057 L04_A03

Výslovnost zdvojených souhlásek

Pamatujte, že dvě stejné po sobě jdoucí souhlásky (nejčastěji předložková spojení) se vysloví jako souhláska jedna. Poslechněte si následující věty a zopakujte je. Dbejte na správnou výslovnost zdvojených souhlásek:

Мария с собáкой на улице.

Я был в школе с сестрой.

В вáшем гóроде есть teátr?

В Бéне кáждый день много турíстов.

К комý ты вчeraш пшёл?

5. Podstatná jména v závorkách dejte do správného tvaru:

1. Дѣти пíли чай с (молокó). 2. На (дéрево) сидéла ворóна. 3. В (письмо) друг писál o шkóle. 4. Э́тот стол из (дéревo). 5. Онí кúшали хлеб с (мáсло). 6. Мáльчик мыл rуки без (мýlo). 7. В (яблоко) был червáк. 8. Туристы говорíли о морáвskom (винó). 9. Мы сидéли на ётом (mésto). 10. Э́то блóдо из (tésto) и яблók. 11. В (дéтство) онá чáсто плáкала. 12. На (лишó) у них былá улыбка.

Skloňování zájmen náše/наše, báše/ваše
(střední rod)

1. náše	báše
2. náshégo	báshégo
3. náshemu	báshemu
4. náše	báše
6. o nášem	o váshe
7. náshim	báshim

Všimněte si, že se zájmena **náše**, **báše** skloňují stejně jako zájmena **наш**, **ваш**.

6. Doplňte správný tvar zájmen **náše** a **báše** podle vzoru:

к ..... письму и ..... слóву → к **náshemu** письму и **váshe** слóву

1. к ..... blódu и ..... slóvu 2. без ..... mýsla и ..... moloká 3. с ..... dérevom и ..... mýlom 4. o ..... déреве и ..... okné 5. в ..... okně и ..... písymé 6. bez ..... blóda и ..... víná 7. o ..... slóve и ..... písymé 8. к ..... téstu и ..... víný 9. с ..... méstom и ..... oknóm 10. из ..... víná и ..... másela 11. с ..... písymóm и ..... slóvom 12. o ..... mýle и ..... máslé 13. к ..... okný и ..... méstu 14. без ..... déрева и ..... tésta

7. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

С чем? – (нáše молокó) → С **náshim** молокóм.

1. О чём? – (нáše blódo) 2. Без чегó? – (báše déревo) 3. К чёмý? – (náše mésto)
4. С чем? – (báše máslo) 5. К чёмý? – (náše slóvo) 6. О чём? – (báše písymó) 7. С чем?
– (náše oknó) 8. Без чегó? – (báše vínó) 9. В чём? – (náše détство) 10. Из чегó? – (báše
molokó)

8. Zopakujte si skloňování podst. jmen rodu muž. a žen. a přívlast. zájmen
náš/nášia, vás/vášia. Odpovídejte na otázky podle vzoru:

Без когó? – (наш сын и нáша дóчка) → Без нáшего сына и нáшей дóчки.

1. С чем? – (ваш журнál и вáша knýga) 2. О кóм? – (наш врач и нáша медсестrá)
3. На чём? – (váša ýlička и váša машína) 4. Без когó? – (náša bábushka и váša máma)
5. О чём? – (váša noutbúk и váske скейтбрód) 6. Komý? – (náša podrúga и наш друг) 7. Без
чегó? – (váša probléma и váša drýžba) 8. Без когó? – (наш шеф и наш сосéd) 9. О чём?
– (váša cýmká и váske chémodán) 10. С кем? – (наш брат и нáша сestrá) 11. К чёмý? – (váš
klub и váša škóla) 12. Без чегó? – (наш привéт и наш komplímént) 13. С чем? – (váša
skaméjka и váske park) 14. Komý? – (náša vnúčka Léna и наш внuk Víktor)

9. Výrazy v závorkách dejte do správného tvaru:

1. Онí kúшали хлеб с (másmo), а мы пíли чай с (molokó). 2. Стас чáсто говорíл
о (détvor). 3. У (naš Egóp) нóвая dévushka. 4. Шеф был в (ófis). 5. Máša сидéla dóma,
a я был на (ýlička). 6. Где вы вýdели (náša podrúga Ánná)? 7. Pápa читála (gazéta), a máma
читála (knýga). 8. На (déревo) яблóki eščé zelénky. 9. Что вы писáli в ётом (písymó)?
10. В (restorán) bylo mnógo turýstov. 11. Студénty бесédovali o (literatúra). 12. У (váša
dóčka) красívye glazá. 13. Вчérá мы были в (kinó). 14. Родýteli dáli (máľčik) nóvý
karandáš. 15. В городskóy (bibliotéka) mnógo interésných knígh. 16. В (slówo) dom tri
búkvy. 17. В (restorán) мы пíli čéšskoé píwo. 18. С dóbrym (útrou)! 19. Пациént говорíl
с (medsestrá). 20. У (naš друг) Aleksándr) nóvaya mašína.

Vazba У МЕНЯ (ЕСТЬ)

I. Oznámovací věty

Ve druhé lekci jsme se dozvěděli, že se pro vyjádření vlastnění v ruském jazyce užívá vazba
у + 2. p. podstatného jména nebo osobního zájmena:

У Maximá sobáka Жúčka.

У Ánniny króna.

У drýga большá семéj.

Vazby užité v těchto větách odpovídají českému slovesu **mít**. Uvedené věty lze tedy přeložit takto:

Maxim má psa Žučku.

Anna má korunu.

Kamarád má velkou rodinu.

U téchto vět stojí podstatné jméno nebo osobní zájmeno ve 2. pádu. Skloňovat některá podstatná jména jste se již naučili, nyní se naučíte druhý pád u všech osobních zájmén:

1. pád	2. pád
я	меня
ты	тебя
он	его, у него
она	её, у неё
оно	его, у него

1. pád	2. pád
мы	нас
вы	вас
они	их, у них

Všimněte si, že ve 2. pádu u osobních zájmén **он**, **она**, **оно**, **они** existují v ruštině (stejně jako v češtině) dva tvary – tj. bezpředložkový tvar **еро**, **её**, **его**, **их** a tvar, který se užívá po předložce, např. **без него**, **у неё**, **из него**, **к ним**.

Vazba **y + 2. p.** může být doplněna slovem **есть**. Slovo **есть** se v této vazbě užívá tehdy, mluví-li se obecně o tom, co kdo má. Při sdělení se blíže **nemluví** o vlastnostech, názvech, jménech a jiných charakteristikách daného předmětu, osoby, zvířete, věci apod. **POZOR!** Slovo **есть** je vždy přízvučné! Přízvuk u slova **есть** si pamatujte, v textu dále nebude značen.

У меня **есть** сын.
У нас **есть** машина.
У него **есть** собака и котка.

Pokud se ale nesdíluje pouze to, že někdo něco/někoho má (vlastní), ale hovoří se i o určité vlastnosti daného předmětu, osoby či o počtu a dalších charakteristikách předmětů, osob, zvířat aj., slovo **есть** se **neroužívá**:

У меня сын Иван.
У нас новая машина.
У него две собаки и три кошки.

*Pozn.: Toto pravidlo užití slova **есть** ve vazbě **y + 2. p.** není definitivní. Slovo **есть** se v ruštině užívá také tehdy, pokud se dané sdělení zdůrazňuje. Může se tedy použít i v případě, že jde o sdělení nějakého charakteristického prvku (У нас есть новая машина), ale takové věty jsou v ruštině velmi **ojedinělé** a vždy záleží pouze na mluvčím, zda chce informaci zdůraznit či nikoliv.*

Pamatujte, že se vazba **У МЕНЯ ЕСТЬ КТО/ЧТО** pojí s **1. pádem** (na rozdíl od češtiny, kde se sloveso mít pojí se **4. pádem**):

У нас есть дом, сын, машина, окно, конфеты.

10. Podstatné jméno vyznačené kurzívou nahraďte osobním zájmenem:

1. У Марка есть ноутбук. 2. У мамы красивая сумка. 3. У друга хорошие книги. 4. У Лены и Нины машина марки Шкода. 5. У украинца есть паспорт. 6. У мальчика зеленый карандаш. 7. У Анны есть фирма. 8. У брата маленькая библиотека. 9. У Александра и Максима есть скейтборд. 10. У словачки красивые глаза. 11. У шефа есть время. 12. У бабушки вкусные яблоки.

11. Přeložte následující věty s vazbou **y + 2. p.** Použijte slovo **есть** tam, kde je to nutné:

1. Mám nápad. 2. Váš Viktor má kamarádku. 3. Máme velké okno. 4. Viktor má jablko. 5. Bratr má nový pas. 6. Mají dceru Irinu. 7. Máš hezké oči. 8. Má časopis a noviny. 9. Máte velký pokoj. 10. Máte stůl. 11. Stas a Václav mají malou firmu. 12. Máme vnučku. 13. Naše babička má dobré mléko a máslo. 14. Máte knihovnu? 15. Přítel má ruskou knihu. 16. Nikolaj má počítač.

058 L04_A04

II. Tázací věty

V otázkách s vazbou **y + 2. p.** pro slovo **есть** platí stejná pravidla používání jako v oznamovacích větách. Pokud se ptáme obecně na nějaký předmět či osobu, slovo **есть** se **používá**. Pokud se ale ptáme na vlastnost, název, jméno, počet či jiný charakteristický prvek, slovo **есть** v **otázce není**:

У вас есть компьютер?/У вас новый компьютер?
У тебя есть журнал?/У тебя русский журнал?

Všimněte si, že otázky mají stejný slovosled jako věty oznamovací, ale čtou se s odlišnou intonací. Hlas se zvýší u slova, na které se ptáme. Pokud se toto slovo nachází na začátku věty či uprostřed, intonace po tomto slovu klesá a je stejná po celý zbytek věty. Srovnejte následující věty a poslechněte si nahrávku (vyznačené je slovo, na které se klade důraz):

059 L04_A05

У тебя есть учебник?/У тебя чешский учебник?

У Нины есть сестра?/Есть у Нины сестра?/Сестра у Нины есть?

У вас вкусные яблоки?/Вкусные у вас яблоки?/Яблоки у вас вкусные?

III. Kladná odpověď

V kladné odpovědi se zpravidla objevuje opět slovo **есть**, většinou v kombinaci se souhlasnou částicí **да**:

060 L04_A06

У неё есть библиотека?	Да, есть./Есть./Да, у неё есть.
У бабушки есть кóшка?	Да, есть./Есть./Да, у неё есть.

12. Tvořte otázky podle vzoru. Opakuje po nahrávce, dbejte na správnou intonaci:

061 L04_A07

У менé есть стол. → У тебé есть стол?

У менé хороший стол. → У тебé хороший стол?

1. У нас есть яблоки.
2. У нас зелёные яблоки.
3. У Александра есть сын.
4. У Александра юный сын.
5. У друга есть винó.
6. У друга морáвskое винó.
7. У медсестры есть дóчка.
8. У медсестры дóчka Máňa.
9. У шéфа есть óфис.
10. У шéфа óфис в Москвé.
11. У менé есть квартира.
12. У менé квартира в Прáze.
13. У Галины есть книги.
14. У Галины чéshskie книgi.
15. У него есть внук.
16. У него маленький внuk.
17. У нас есть собáki.
18. У нас три собáki.
19. У неё есть фíрма.
20. У неё большáя фíрма.

IV. Záporná odpověď – у менé нет + 2. p.

U vazby **y + 2. p.** se zápor tvoří pomocí částice **нет**. Jedná se o konstrukci **у менé нет**, která se pojí s **2. pádem** podstatného jména nebo зайmena. V nerozvinuté záporné odpovědi stojí pouze záporná částice **нет** (У бáбушки есть кóшка? – Нет.)

Pozorujte:

062 L04_A08

У менé есть дом.	У менé нет дома.
У него есть компьютер.	У него нет компьютера.
У неё есть кóшка.	У неё нет кóшки.
У тебé есть машáна?	У тебé нет машány?
У нас есть яблоко.	У нас нет яблока.
У вас есть мыло?	У вас нет мыла?

! НЕТ + 2. PÁD

13. Tvořte věty podle vzoru:

У Ольги есть журнál. (я) → У Ольги есть журнál, а у менé нет журнála.

1. У нас есть гитára. (он)
2. У Оксány есть óфис. (брáт)
3. У менé есть квартира. (ты)
4. У них есть письмó. (она)
5. У вас есть компьýтер. (мы)
6. У Márka есть молókó. (я)
7. У неё есть комánda. (Báclav)
8. У мénedžera есть ассистént. (психólog)
9. У Вíktora есть учébník. (Яна)
10. У нас есть кинó. (вы)

Часть В

Какие у вас плány?

1. Poslechněte si náhravku, poté text sami přečtěte:

063 L04_A09

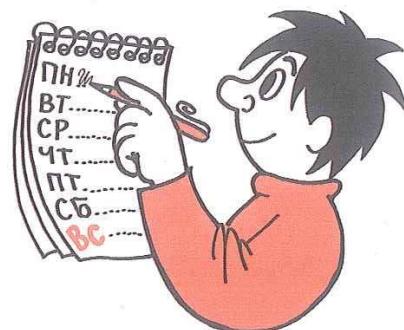
Подумайте!

Что вы бúдете дéлать вéчером?

А что зáвтра?

Какие у вас плány?

Покá не знаéte?

4

В понедéльник:

играть в футból с нáшим drágom Márkom

Во втóрник:

утром гулять с собáкой, после обéda рабóтать в ófise

В срéду:

повторять граммáтику и читáть поэму Пúшкина

В четvérg:

играть в хоккéй и игрáть в бейсból

В пáтницу:

дéлать урóki, вéчером ýжинáть в рестóráne

В суббóту:

весь день отdýхáть

В воскресéньe:

дýмать о школé и рабóte

Что ешё móжно déлать? Как вы дýmaete?

Výklad:

1. Zapamatujte si názvy dnů: понедéльник, втórник, средá, четvérg, пáтница, субbóta, воскресéньe. Dávejte pozor na pravopis. Ve slovech понедéльник a воскресéньe se píše měkký znak a ve slově субbóta jsou dvé b.
2. Oproti českým spojením **hrát hokej**, **hrát fotbal** apod. se v ruštíně vyskytuje předložková vazba **играть во чём**: игрáť в хоккéй, игрáť в футból, игрáť в бейсból apod.

Časování sloves

V ruštině existuje dvojí časování sloves – tzv. I. a II. časování. Nejdříve se naučíme slovesa, která se časují podle I. časování.

I. časování

Slovesa typu РАБОТАТЬ/PRACOVAT, МЕНЯТЬ/MĚNIT

= tj. slovesa zakončená na -ать/-ять

	работать/pracovat	менять/měnit
я	работаю	-АЮ
ты	работаешь	-АЕШЬ
он, онá, онó	работает	-АЕТ
мы	работаем	-АЕМ
вы	работаете	-АЕТЕ
они	работают	-АИОТ
		меняю
		-ЯЮ
		меняешь
		-ЯЕШЬ
		меняется
		-ЯЕТ
		меняем
		-ЯЕМ
		меняете
		-ЯЕТЕ
		меняют
		-ЯЮТ

Zapamatujte si:

1. V infinitivu a ve druhé osobě jednotného čísla se vždy píše **měkký znak!**
2. **Zápor** se tvoří zápornou **не**, která se na rozdíl od češtiny píše **oddeleně** (я не работаю, вы не меняете atd.). Zápora nemá přízvuk. Přízvuk u tohoto typu sloves se může nacházet na jakékoli slabice, ale v rámci jednoho slovesa je **vždy stálý!** Nezapomeňte, že ve 3. osobě množného čísla je pro všechny rody zájměno **они!**

2. Podle vzoru I. časování vyskloňujte následující slovesa:

читать/číst, гулять/procházet se, дёлать/dělat, играть/hrát, думать/myslet, знать/znát, ведёт, терять/ztrácet, понимать/chápat, rozumět, обедать/obědat, повторять/opakovat, отвечать/odpovídat, отдохнуть/odpočívat

3. Nyní se vraťte k výchozímu textu části B (Какие у вас планы?). Ze slovních spojení tvořte celé věty. Uvedená slovesa používejte ve všech osobách!

4. Doplňte vhodný tvar slovesa v přítomném čase:

1. Марина (обедать) в ресторáne. 2. Я (думать), что это плохо. 3. Что вы здесь (дёлать)?
4. Наша подруга хорошо (знать) этот град. 5. Мальчик (играть) на гитáre. 6. В школе мы (читать) книgi, (повторять) грамmaticu и (отвечать) на вопросы. 7. Где ты (работать)?

8. Я чा�сто (терять) ключи. 9. Туристы (гулять) по Праге. 10. Вы меня (понима́ть)?
11. Ты (знать), кто ётот молодой человек? 12. Студенты (обедать) в буфете. 13. Егор (работать) в городской школе. 14. Александра (повторять) чешские слова. 15. Максим (гулять) в парке с собакой. 16. Мальчики (играть) в футбол. 17. Я вас (понима́ть). 18. Врач (читать) газету. 19. Что вы (дума́ть) о Москве? 20. Он всегда (отвечать) правильно.

5. Tvořte věty podle vzoru:

Я (менять) программу. (он) → Я меняю программу, а он не меняет.

1. Мы (читать) русскую литературу. (они) 2. Студент (повторять) новое слово. (ты)
3. Я хорошо (знать) Прагу. (наш друг) 4. Наша дочка (играть) на пианино. (ваш сын)
5. Вы (обедать) дома. (мы) 6. Лена (работать) в поликлинике. (Галина) 7. Я (отдыхать) весь день. (она) 8. Егор (думать) о Кате. (Александр) 9. Макс все время (терять) паспорт. (я) 10. Ты (отвечать) на ётот вопрос. (вы)

Pohyblivý přízvuk v rámci jednoho slova

Zatím jste se seznámili převážně s takovými slovy, u kterých byl přízvuk v rámci jednoho slova zachován – byl na stejně slabice ve všech pádech či tvarech.

Pozorujte slova, která dobře znáte:

1. mužský rod (jedn. č.):	гróод – гróода – гróоду – гróод – (о) гróоде – гróодом
2. ženský rod (jedn. č.):	шкóла – шкóлы – шкóле – шкóлу – (о) шкóле – шкóлой сестrá – сестрý – сестрé – сестрý – (о) сестрé – сестрóй
3. střední rod (jedn. č.):	мéсто – мéста – мéсту – мéсто – (о) мéсте – мéстом
4. sloveso:	рабóтать – рабóтаю – рабóтаешь – рабóтает – рабóтаем – рабóтаете – рабóтают
5. zájmeno:	наш – нашего – нашему – наш/нашего – (о) нашем – нашим

Vedle tohoto stálého přízvuku existuje i přízvuk pohyblivý, tj. takový, který se v rámci jednoho slova při ohýbání přesouvá na jinou slabiku. Na některé zákonitosti, podle kterých se tyto přesuny přízvuků uskutečňují, upozorňujeme v jednotlivých lekcích. Přesuny přízvuků v jednotlivých slovech si zapamatujte.

2. Spojky a a но budeme považovat za synonyma: Я меняю программу, а он не меняет/Я меняю программу, но он не меняет (Já program měním, ale on (program) nemění). Ve větách, ve kterých můžeme pozorovat rozpor/protiklad nejdůležitějších slov, zpravidla užíváme spojku a: Я рабóтаю, а брат не рабóтает. Srovnejte např.: Я рабóтал, но я не сдéлал всë. Užití spojek a/no zavisí také na subjektivním posouzení mluvčího.

Už jsme se seznámili například s tvary slovesa být v minulém času. Pozorujte změnu přesunu přízvuku:

я был – онá была – онó было – мы (вы, онý) бýли
водá – вóдó (4. p.)
женá – жёны (1. p. mn. č.)

Slov s pohyblivým přízvukem bude přibývat. U každého slova si pohyblivý přízvuk zapamatujte.

Pamatujte:

Работать КЕМ?

Я работаю мénеджером (медсестрой) = 7. пад!

6. Přečtěte a přeložte následující profese. Vytvořte 7. pád, slova užijte ve větách:

инженér	программист	техник
инстрóктор	психóлог	экономист
косметólog	журналист	бизнесмén

7. Odpovídejte na otázky:

1. Кем он работает? (инженер) 2. Кем вы работаете? (техник) 3. Кем работает Лéна? (врач) 4. Кем ты работаешь? (медсестра) 5. Кем работает ваш пáпа? (мénedžer) 6. Кем она работает? (инстрóktor) 7. Кем работает бáша мама? (психólog) 8. Кем работает ваш брат? (экономист) 9. Кем работает Галíна? (косметólog) 10. Кем вы работаете? (программист)

8. Přeložte:

1. Turisté pili víno. 2. Viktor čte nový e-mail. 3. Bratr pracuje jako manažer. 4. Václav odpočívá. 5. Studenti odpovídají na otázky. 6. Hovořili jsme o literatuře a politice. 7. Kdo pracuje ve škole? 8. Pořád ztrácím kliče. 9. V městské knihovně jsou zajímavé knihy. 10. Opakuješ si česká slova nebo si děláš úkoly? 11. V sobotu hrajeme fotbal. 12. Dnes obědváváj v restauraci. 13. Maxim se prochází v parku. 14. Prahu ještě neznám. 15. Tento stůl je ze dřeva.

Přečtěte si začátek oblíbené dětské říkanky:

Раз, два, три, четыре, пять, вышел зайчик погулять.

ПОБЕСÉДУЕМ ОБ ÓТПУСКЕ

5

Часть А

Naučte se následující slovíčka:

064 L05_A01

- Б** бесéдоватъ, -дуо, -дуешь, -дуют
– rozmlouvat, mluvit, povídat si
берéзка, -и ž – břízka
- В** вездé – všude
велосипéд, -а m – jízdní kolo
взрóслый, -ого m zpodst. – dospělý
взять, возымé, возьмéшь, возымéт – vzít
вíдно (вíдно, что...) – je vidět (je vidět, že...)
всё – všechno
- Г** гóлос, -а m – hlas
городóк, -дкá m zdrob. – městečko
год, -а m – rok
граница, -ы ž (за границéй) – hranice
(v ciziné)
- Д** дáча, -и ž – chata
два рáза – dvakrát
дóлго – dlouho
друзýй, друзéй mn. – přátelé, kamarádi
- Е** éсли – jestli
- Ж** женá, -ы ž – manželka
- З** загорáть, -áю, -áешь, -áют – opalovat se
замечáтельно – skvěle, výborné
- И** игрá, -ы ž mn. йгры, игр – hra
именио – právě, zrovna
испáнец, -ица m – Španěl
испáнский, -ая, -ое, ие – španělský
итальянец, -ница m – Ital

- К** каникулы, -кул pomn. – prázdniny
картина, -ы ž – obraz
картошка, -и ž jen jedn. hroma. hovor.
– brambory
- К** кафé s neskl. [φз] – kavárna
коллéга, -и m i ž – kolega, kolegyně,
spolupracovník
- К** кóмната, -ы ž – pokoj, místo
- К** конéчно [ʃн] – ovšem, zajisté, samozřejmě
- К** костéр, -трá m – táborák, táborový oheň
- К** кóфе m neskl. – káva
- К** krýglý год m – celý rok
- Л** лéтний, -яя, -еe, -ие – letní
лéтом – v létě
- М** мечтáть, -áю, -áешь, -áют – snít, toužit
мнóгие – mnozí
- Н** недéля, -и ž (две недéli) – týden
(dva týdny)
- Н** немнóго – trochu
- Н** наконéц – konečně, nakonec
- Н** на сáмом дéле – ve skutečnosti, opravdu,
vskutku
- Н** нóчью – v noci
- О** óвощи, -éй mn. – zelenina
огорóд, -а m – zahrádka se zeleninou
отдохнúть, -нý, -нéши, -нýт – odpočinout si
óтпуск, -а m – dovolená